

ring af en efterforskningsmetode, som i dag har tvivlsom (eller ingen) hjemmel, og som derfor stort set afvises i den strafferetlige og den procesretlige litteratur, jfr. ovenfor. Som følge deraf er der vel i dag i praksis en vis tilbageholdenhed med at anvende agenter i andre sager end narkosager. Men som det direkte fremhæves i betænkning nr. 1023/1984 om politiets indgreb i meddelelseshemmeligheden og anvendelse af agenter, side 128:

»Dette må ikke forlede til den opfattelse, at anvendelse af agenter alene er et narkotikaspørgsmål. Agenter kan tænkes anvendt i forbindelse med et bredt spektrum af straffesager.«

Risikoen for udskridning til andre, mindre alvorlige områder bliver ikke mindre, når lovforslagets formuleringer tages i betragtning, jfr. straks nedenfor.

Lovbestemmelser, der er bygget op af vage retlige standarder, kan give et falsk indtryk af retssikkerhed, men er ofte uefterprøvelige i praksis. Den følgende påvisning af lovforslagets usikre formuleringer er en illustration af den mere generelle betragtning, at området næppe lader sig regulere effektivt undtagen gennem et egentligt forbud mod agentvirksomhed i efterforskningen. En retssikkerhed, der hviler på en, måske i langt de fleste tilfælde velbegrundet, tillid til en hæderlig administration af vage regler om udøvelse af et skøn, er ikke nogen effektiv garanti i de pressede situationer, hvor reglerne skal vise deres styrke. En bedre uddannelse af politifolk er i sig selv godt, men ændrer ikke noget ved denne usikkerhed.

Om de enkelte elementer i lovforslaget skal anføres følgende:

- a) Der er foreslået efterfølgende domstolskontrol, hvor den burde have været forudgående. Domstolene vil i realiteten være henvist til efterfølgende at blåstemple politiets adfærd. De disciplinære garantier mod misbrug er vage og utilstrækkelige.
- b) Der fastsættes ikke noget krav til arten eller grovheden af den kriminalitet, der skal kunne begrunde anvendelse af agenter.
- c) Bestemmelsen om, at der skal foreligge en »særligt bestyrket mistanke« om, at en lovovertrædelse er ved at blive begået eller forsøgt, indeholder ikke nogen sikker

garanti for, at det også rent faktisk er tilfældet. Især det strafferetlige begreb »forsøg« er problematisk, fordi der stort set ingen objektive grænser er for, hvilke handlinger der kan være forsøg. Den subjektive betingelse for forsøgsstraf, at der skal være et forsæt, der rækker til fuldbyrdet forbrydelse, vil være svært påviselig i mistankesituationen. Hittidig retspraksis på narkoområdet illustrerer faren for udskridning i denne sammenhæng. I sagen om den påståede hashsmugler »M« havde politiet således inden retssagens afslutning slettet et bånd, der indeholdt elementer af central betydning for tiltaltes forsvar. Rettergangsfejl og utilstrækkelige muligheder for kontrol med politiets adfærd øger risikoen for justitsmord.

- d) Det såkaldte provokationsforbud, som hævdes at være til stede allerede i gældende praksis, har vist sig at have en yderst elastisk karakter. Lovforslagets formulering ændrer intet ved dette.
- e) Betingelsen, at »andre efterforsknings-skridt ikke vil være egnede til at sikre bevis i sagen«, tillægger politiet et stort set frit skøn. Reelt vil hensigtsmæssigheds- eller bekvemmelighedshensyn kunne komme til at afgøre, om betingelsen er opfyldt.
- f) At agentvirksomheden ikke må bevirke en forøgelse af lovovertrædelsens omfang eller grovhed, er en betingelse, som er svært efterprøvelig. Ikke mindst i den usundt ophedede atmosfære, som retsforfølgningen i narkosager ofte befinder sig i, vil bevistivl gennemgående komme den mistænkte til skade.
- g) Det samme gælder den vage bestemmelse om, at foranstaltningerne ikke må udføres af »privatpersoner, der på grund af afhængighedsforhold til politiet eller andre omstændigheder må befrygtes ikke at ville udføre opgaven på betryggende måde«. Man har her angiveligt tænkt på udlændinge, hvis forbliven her i landet i øvrigt måtte kunne fremstå som usikker. Men herudover er selve anvendelsen af dusørbetalte agenter reelt lige så betænkelig. Økonomisk gevinst er en stærk form for motivation, og erfaringer fra udlandet giver grund til den største skepsis. Den i dagspressen omtalte sag med den tvivlsomme vesttyske agent »Jakop« er i så